

Любінська Ольга
студентка групи ПФМ-61
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна
Науковий керівник: Винник Тетяна
кандидат економічних наук, доцент
доцент кафедри економіки та фінансів
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Olha Liubinska
Student of PFm-61 group
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine
Scientific supervisor: Tetiana Vynnyk
PhD (Economics), Docent
Associate Professor of the Economics and Finance Department
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine

УКРАЇНСЬКИЙ БІЗНЕС ТА ВІЙНА: ІНСТРУМЕНТИ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ

UKRAINIAN BUSINESS AND WAR: TOOLS OF STATE'S SUPPORT

Повномасштабна війна принесла нові виклики та загрози, спричинила економічне падіння країни та її інвестиційного потенціалу. Держава в цих складних умовах намагається створити сприятливі умови для зростання активності бізнесу.

Важливим напрямом підтримки бізнесу є урядова програма релокації. За рік війни за урядовою програмою релокації в більш безпечні регіони країни було переміщено 800 підприємств, 623 з яких вже відновили роботу на новому місці [1]. Згідно з даними Міністерства економіки України, найбільше підприємств релокувались до Львівської (24 %), Закарпатської (14,5 %), Чернівецької (9,8 %), Івано-Франківської (8,3 %), Хмельницької (7,3 %), Тернопільської (6,3 %) областей [2]. Таким чином, більшість підприємств попри усі ризики та загрози здійснили релокацію і продовжують працювати, сплачувати податки та надавати робочі місця, тим самим допомагають стабілізувати економіку.

З боку держави діє державна програма «Доступні кредити 5–7–9 %» для підтримки бізнесу в умовах війни. За час дії воєнного стану в Україні у рамках програми укладено 36 191 кредитний договір на загальну суму 139,8 млрд. грн. (зокрема банками державного сектору – 27 657 кредитних договорів на суму 74,4 млрд. грн.), з яких: 57,82 млрд. грн. – на антивоєнні цілі; 33,9 млрд. грн. – кредити для сільськогосподарських товаровиробників; 7,93 млрд. грн. – антикризові кредити; 6,79 млрд. грн. – на інвестиції; 4,07 млрд. грн. – на рефінансування попередньо отриманих кредитів [3].

Ще одним інструментом підтримки бізнесу, яким можуть скористатись підприємства є програма «Конкурентоспроможна економіка України». Дана програма розроблена USAID у партнерстві з Міністерством економіки України, згідно неї підприємства можуть отримати гранти на підтримку безперервності та відновлення бізнесу сумою від 600 тис. грн. до 1,2 млн. грн. [4]. Бізнес може спрямовувати отримані кошти у розширення виробництва, витрати на переміщення діяльності або відновлення діяльності, а також у подальший розвиток та вихід на нові ринки. Проведені Advanter Group дослідження щодо стану малого та середнього бізнесу в Україні свідчать, що на сьогодні суб'єкти даного сектору вкрай потребують фінансових ресурсів для реалізації проєктів з відновлення та розвитку бізнесу, орієнтовні потреби у фінансуванні складають 54 млрд. дол. [5], тому це гарна можливість для підприємств отримати кошти для покриття частини своїх витрат.

Фінансування бізнесу на поворотній основі здійснює і Фонд розвитку підприємництва, яким реалізується низка програм з мікрокредитування, рефінансування підприємств із сільської місцевості, кредитування мікробізнесу і малих та середніх підприємств за пріоритетними галузевими напрямками, підтримки фінансування їх інвестиційних проєктів, часткового відшкодування відсоткових ставок за кредитами для суб'єктів малого та середнього бізнесу м. Києва та Тернопільщини, відновлення фінансування інвестиційних проєктів малих і середніх підприємств на Сході України [6]. Взявши участь у даній програмі можна отримати фінансування інвестиційних проєктів на максимальну суму 250 тис. євро терміном на три (фінансування обігового капіталу) чи п'ять років (інвестиційні проєкти).

Варто також зазначити, що у зв'язку із повномасштабним вторгненням держава зі своєї сторони для підтримки та стабілізації бізнесу запропонувала на період війни не здійснювати перевірок та утриматись від різноманітних санкцій через несвоєчасне подання звітності (виняток – деякі фактичні перевірки, наприклад щодо проведення безготівкових операцій чи проведення заходів державного контролю для уникнення неконтрольованого зростання цін на види продукції, що є важливим для соціального добробуту) [7].

Таким чином, з боку уряду розроблено дієві програми для максимально швидкої стабілізації діяльності підприємств та здійснено заходи для послаблення податкового тиску та перевірок бізнесу. Швидке відновлення та стабілізація діяльності є позитивним як для окремого господарюючого суб'єкта, так і для економіки країни загалом, оскільки стабільна робота підприємств сприяє створенню робочих місць, збільшенню податкових надходжень та зростання інвестиційної привабливості держави.

Перелік використаних джерел:

1. За рік війни в більш безпечні регіони релоковано 800 підприємств. 2023. URL: <https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=a700c206-722a-4752-b5bb-78a1063ae9db&title=ZaRikViiniVBilsh>
2. Тернопільщина на шостому місці в Україні за кількістю релокованих підприємств 2023. URL: https://teren.in.ua/news/ternopilshchina-na-shostomu-misci-v-ukrayini-za-kilkisty-relokovanih-pidpriemstv_395677.html
3. Інструменти підтримки бізнесу в період воєнного стану в Україні. Серпень 2023 року. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/instrumenty-pidtrymky-biznesu-v-period-voyennoho-stanu-v-ukrayini-serpen>
4. Інструменти підтримки бізнесу в період воєнного стану в Україні. Червень 2023 року URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/instrumenty-pidtrymky-biznesu-v-period-voyennoho-stanu-v-ukrayini-cherven>
5. Дикань В., Фролова Н. Напрями та інструменти державної підтримки розвитку малого та середнього бізнесу в Україні у воєнний час. Економіка та суспільство. №38. 2022 URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-38-56>
6. Для підприємств. Фонд розвитку підприємництва: веб-сайт. URL: <https://bdf.gov.ua/uk/dlya-pidpriemstv>
7. Гук О. В. Вітчизняний бізнес в умовах війни. *Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи*. тези доп. III міжнар. наук.-практ. конф. Київ, 2023. С. 44-45